

אמונה והשתדלות ע"י הפוסק

א. שו"ע חושן משפט סז:א

אין שמיטת כספים נוהגת מן התורה, אלא בזמן שהיובל נוהג. ומדברי סופרים שתהא שמיטת כספים נוהגת בזמן הזה, בכל מקום.

ב. סמ"ע סימן סז ס"ק ב

[ב] ומדברי סופרים שתהא כו'. וטעמם כדי שלא תשתכח תורת שביעית מישראל. אבל חרישה וזריעה לא אסרו בשביעית ויובל כדי שלא תשתכח, שלא היו רוב הציבור יכולין לעמוד בו ליאסר בעבודת קרקע שתי שנים שביעית ויובל. כן כתבו התוס' בפרק השולח [דף ל"ו ע"ב ד"ה ותקון] ע"ש. **דזוקא בזמן שהיה שמיטה ויובל נוהג מן התורה היתה מקויימת בהן הברכה** לגדל בשנה שישית לשלש שנים. ולע"ד היה נראה טעם אחר, והוא, דכיון דקדושתן תלויה בארץ ולא שייכא בחו"ל, וכיון דלא שייכא לעשות בהו דבר בחו"ל, גם בא"י לא תיקנוהו, משא"כ שמיטת כספים שהיא חובת הגוף, וק"ל. ועיין בפירושו רש"י שם ע"א [ד"ה אי אתה], וגם עיין בפרישה מה שכתבתי כאן [סעיף ג']:

ג. שו"ת יביע אומר חלק י - יורה דעה סימן לט:ד

וכן כתב הגאון רבי יוסף ענגיל באוצרות יוסף (עמוד נא וק"ב), שבהיות שבתורה נברא העולם (בראשית רבה פרשה א), לכן **מה שמפורש בתורה ממילא הוא חוק בטבע הבריאה שהיתה כולה רק בתורה הקדושה**, אולם לא הבטיח הכתוב אלא רק על זמן שהשביעית נוהגת מן התורה ויש קדושה בארץ, מה שאין כן עתה שהוא רק זכר לשביעית אין עוד הבטחה מפורשת מן התורה... והגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק באגרת ראייה (סימן תקנה) כתב, שבעוה"ר הנס הגלוי של "וצויתי את ברכתי" **אין אנו ראויים עדיין שיתגלה בפועל, או מפני נפילת הדור, או מפני הספיקות שבגוף השמיטה וכו'.** ע"ש. והחזון איש שביעית (סימן יח סק"ד) כתב, דהא דאמרינן בסנהדרין (כו א) פוקו וזרעו בשביעית משום ארנונא, אף על גב דכתיב וצויתי את ברכתי לכם וכו', אין הכוונה שלא יבואו לידי פקוה נפש על ידי חסרון תבואת שביעית, אלא הבטחת ברכה היא, בשביל שמירת שביעית, **ואפשר שיגרום החטא לקפחה**, וגם הברכה אינה אלא לכלל ישראל, אבל היחיד יוכל ללקות וכו'.

גיאוגרפיה

ד. חזון איש שביעית ג:יח

ועדיין אין אנו בטוחים אם אפשר לסמוך על מפת הארץ שלא דקדקו בדברי חז"ל ושמות הערים ומקומותיהן נשתנו ויש שנמחקו זכרם ובנו על אומדנות

ה. דרך אמונה - ביאור ההלכה הלכות תרומות פרק א הלכה ז

"מאשקלון שהיא לדרום" ובענין גבול דרום בזמנינו ראיתי מש"כ בזה המלקטים האחרונים וראיתי שכל דבריהם הם השערות נסמכות על שמות הערביים שקורין למקומות ההם וכמובן שאין מזה ראיה נכונה לסמוך ע"ז...

מצרים

ו. רמב"ם הלכות תרומות פרק א:א

התרומות והמעשרות אינן נוהגין מן התורה אלא בארץ ישראל, בין בפני הבית בין שלא בפני הבית, ונביאים התקינו שיהו נוהגות אפילו בארץ שנער מפני שהיא סמוכה לא"י ורוב ישראל הולכין ושבין שם, והחכמים הראשונים התקינו שיהיו נוהגות אף בארץ מצרים ובארץ עמון ומואב מפני שהם סביבות לא"י.

ז. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד הלכה כז

סוריא אף על פי שאין שביעית נוהגת בה מן התורה גזרו עליה שתהיה אסורה בעבודה בשביעית כארץ ישראל, כדי שלא יניחו ארץ ישראל וילכו וישתקעו שם, אבל עמון ומואב ומצרים ושנער אף על פי שהם חייבות במעשרות מדבריהם אין שביעית נוהגת בהן.

ח. דרך אמונה הלכות שמיטה ויובל פרק ד הלכה כז (רג)

אין שביעית נוהגת בהן. כדי שיסמכו עניים עליהן בשביעית ועוד משום דשביעית קשה לעמוד בזה לא גזרו חכמים שם ע"ז:

סוריא

ט. שמואל ב' י

(ו) וַיֵּרָאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי נִבְאָשׁוּ בְּדוֹד וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי עַמּוֹן וַיִּשְׁכְּרוּ אֶת אֲרָם בֵּית רְחוֹב וְאֶת אֲרָם צוֹבָא עֲשָׂרִים אֶלְף רִגְלֵי וְאֶת מְלֶךְ מַעֲכָה אֶלְף אִישׁ וְאִישׁ טוֹב שְׁנַיִם עֲשָׂר אֶלְף אִישׁ: (ז) וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיִּשְׁלַח אֶת יוֹאָב וְאֶת כָּל הַצָּבָא הַגְּבָרִים: (ח) וַיֵּצְאוּ בְנֵי עַמּוֹן וַיַּעֲרְכוּ מִלְחָמָה פְּתַח

השער נאָרם צוקא ורחוב ואיש טוב ומעכה לבדם בשדה: ... (טו) ויִרְא אָרָם פִּי נֶגֶף לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּאָסְפוּ יָחֵד: (טז) וַיִּשְׁלַח הַדְּדָעָזָר וַיֵּצֵא אֶת אָרָם אֲשֶׁר מַעְבְּר הַנְּהָר וַיִּבְאוּ חֵילָם וְשׁוֹבֵף שֶׁר צָבָא הַדְּדָעָזָר לִפְנֵיהֶם: (יז) וַיִּגְד לְדוֹד ס וַיִּאָסֵף אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֵר אֶת הַיַּרְדֵּן וַיָּבֵא חֲלָאמָה וַיַּעֲרְכוּ אָרָם לְקִרְאֵת דָּוִד וַיִּלְחָמוּ עִמּוֹ: (יח) וַיִּנָּס אָרָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיֶה דָוִד מְאַרְם שְׁבַע מְאוֹת רֶכֶב וְאַרְבַּעַיִם אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאֵת שׁוֹבֵף שֶׁר צָבָא הִפֵּה וַיִּמָּת שָׁם: (יט) וַיִּרְאוּ כָּל הַמַּלְכִּים עֲבָדֵי הַדְּדָעָזָר פִּי נֶגֶף לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְמוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבְדוּם וַיִּרְאוּ אָרָם לְהוֹשִׁיעַ עוֹד אֶת בְּנֵי עַמּוֹן:

י. ספרי דברים פרשת עקב פיסקא נא

"כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו," אם ללמד על תחומי ארץ ישראל הרי כבר נאמר "מן המדבר והלבנון." מה תלמוד לומר "כל המקום אשר תדרוך"? אמר להם כל מקום שתכבשו חוץ ממקומות האלו הרי הוא שלכם. או רשות בידם לכבש חוצה לארץ עד שלא יכבשו ארץ ישראל? תלמוד לומר "וירשתם גוים גדולים ועצומים מכם," ואחר כך "כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו," שלא תהא ארץ ישראל מטמאה בגלולים ואתם חוזרים ומכבשים חוצה לארץ, אלא משתכבשו ארץ ישראל תהו רשאים לכבש חוצה לארץ. הרי שכבשו בחוצה לארץ מנין שהמצות נוהגות שם? הרי אתה דן נאמר כאן 'יהיה' ונאמר להלן 'יהיה', מה 'יהיה' האמור להלן מצות נוהגות שם אף 'יהיה' האמור כאן מצות נוהגות שם.

ואם תאמר מפני מה כבש דוד ארם נהרים וארם צובה ואין מצות נוהגות שם, אמרת דוד עשה שלא כתורה. התורה אמרה משתכבשו ארץ ישראל תהו רשאים לכבש חוצה לארץ, והוא לא עשה כן אלא חזר וכבש ארם נהרים וארם צובה, ואת היבוסים סמוך לירושלם לא הוריש. אמר לו המקום: את היבוסים סמוך לפלטורין שלך לא הורשת היאך אתה חוזר ומכבש ארם נהרים וארם צובה!

יא. רמב"ם הלכות תרומות פרק א:ג-ד

ג: הארצות שכבש דוד חוץ לארץ כנען כגון ארם נהרים וארם צובה ואחלב [עיר שלא נכבש ע"י זבולון – שופטים א:לא] וכיוצא בהן אף על פי שמלך ישראל הוא ועל פי בית דין הגדול הוא עושה אינו כא"י לכל דבר ולא כחוצה לארץ לכל דבר כגון בבל ומצרים, אלא יצאו מכלל חוצה לארץ ולהיותן כא"י לא הגיעו. ומפני מה ירדו ממעלת א"י? מפני שכבש אותם קודם שיכבוש כל א"י, אלא נשאר בה משבעה עממים. ואילו תפס כל ארץ כנען לגבולותיה ואח"כ כבש ארצות אחרות היה כיבושו כולו כא"י לכל דבר. והארצות שכבש דוד הן הנקראין סוריא.

ד: סוריא יש דברים שהיא בהן כא"י ויש דברים שהיא בהן כח"ל, והקונה בה קרקע כקונה בא"י לענין תרומות ומעשרות ושביעית והכל בסוריא מדברי סופרים.

יב. משנה שביעית ו:ב

עושין בתלוש בסוריא אבל לא במחובר. דשים וזורין ודורכין ומעמרין אבל לא קוצרין ולא בוצרין ולא מוסקים. כלל אמר ר' עקיבא כל שכיוצא בו מותר בארץ ישראל עושין אותו בסוריא:

יג. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד:כח

עבר הירדן שביעית נוהגת בה מדבריהם, וספיחי סוריא ועבר הירדן מותרין באכילה, לא יהיו ארצות אלו חמורין מארץ ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים.

יד. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק ו הלכה א

רבי חונה בעי משרי ההן יבלונה. אתא לגביה רבי מנא א"ל "הא לך חתום", ולא קיבל עליוי מיחתם. למחר קם עמיה רבי חייא בר מדייא א"ל יאות עבדת דלא חתמת, דרבי יונה אבוך הוה אמר אנטונינוס יהבה לר' תרין אלפין דשנין באריסות לפיכך נאכל אבל לא נעבד בסוריא ופטור מן המעשרות מפני שהיא כשדות עכו"ם.

גבול דרומי של א"י

טו. במדבר לד

(א) וְהָיָה לָכֶם פְּאֵת־נֶגֶב מִמִּדְבַּר־צֶן עַל־יַד־אֲדוֹם וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יַם־הַמֶּלַח קִדְמָה: (ד) וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל מִנֶּגֶב לַמַּעְלָה עַקְרֵבִים וְעֵבֶר צִנְהָ וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו מִנֶּגֶב לְקִדְשׁ בְּרָנֵעַ וַיֵּצֵא חֲצֵר־אֲדָר וְעֵבֶר עֲצֻמָּה: (ה) וְנָסַב הַגְּבוּל מֵעֲצֻמוֹן נַחְלָה מִצְרַיִם וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו הַיָּמָה:

טז. יהושע טו

(א) וַיְהִי הַגּוֹרֵל לַמָּטָה בְּנֵי יְהוּדָה לַמִּשְׁפָּחָתָם אֶל־גְּבוּל אֲדוֹם מִדְבַּר־צֶן נֶגְבָה מִקְצֵה תִימֹן: (ב) וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יַם־הַמֶּלַח מִן־הַיָּרְדֵּן הַפְּנֵה נֶגְבָה: (ג) וַיֵּצֵא אֶל־מִנְגַּב לַמַּעְלָה עַקְרֵבִים וְעֵבֶר צִנְהָ וְעֵלָה מִנְגַּב לְקִדְשׁ בְּרָנֵעַ וְעֵבֶר חֲצֵרוֹן וְעֵלָה אֲדָרָה וְנָסַב הַשְּׂרָקְעָה: (ד) וְעֵבֶר עֲצֻמָּה וַיֵּצֵא נַחַל מִצְרַיִם וְהָיוּ תוֹצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָה זֶה־יְהִיָּה לָכֶם גְּבוּל נֶגֶב:

יז. יחזקאל מז:יט

וּפְאֵת נֶגֶב תִּימְנָה מִתְּמַר עַד־מִי מְרִיבוֹת קִדְשׁ נַחְלָה אֶל־הַיָּם הַגְּדוֹל וְאֵת פְּאֵת־תִּימְנָה נֶגְבָה:

ית. רד"ק יחזקאל מז:יז

ומקצת הגבולים האלה נזכרים בתורה אלא שגדול יהיה גבול א"י לעתיד ממה שהיה:

יט. דרך אמונה - ציון ההלכה הלכות תרומות פרק א ס"ק קס

ולפי מה שראיתי במפה הנילוס נמשך למעלה ונופל לים הגדול וכ"כ הרמב"ן בבראשית ב' י"א שהנילוס הולך על פני כל ארץ מצרים עד נפלו בים הגדול באלכסנדריא של מצרים ובודאי הכונה בגבול א"י לתחלת הנילוס במקום שנופל לים הגדול וא"כ אין נ"מ כ"כ בין פי' רס"ג לפי' רש"י דלשניהם יוצא החוט לדרום כמעט במקום א' והוא נגד קצה ים המלח ורק נ"מ לענין נסין שבים ולענין הערים שברוחב הים על שפתו עד אלכסנדריא

כ. ר' יצחק גולדהאר, אדמת קדש פרק א

לדעת תחומי א"י הכתובים בתורה ובספר יחזקאל כבר יגעו תרי הארץ היהודים, האנגלים והגרמנים ולא הגיעו לידיעה אמיתית, וביותר נעלם מהם הגבול הצפוני... לא כן הגבול הדרומי אשר שתי קצותיו ידועות כי נמשך מהקצה הדרומי של ים המלח עד נחל מצרים (שהערביים קורין לו ואדי אל עריש), לא כבד הדבר למצוא המקומות אשר על הגבול הזה.

כא. Josephus, Wars of the Jews 8:4

The nature of the lake Asphaltitis is also worth describing... The length of this lake is five hundred and eighty furlongs, where it is extended as far as Zoar in Arabia; and its breadth is a hundred and fifty. The country of Sodom borders upon it.

כב. רש"י במדבר לד:ד

ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקרבים - כל מקום שנאמר "ונסב" או "ויצא", מלמד שלא היה המצר שוה אלא הולך ויוצא לחוץ, יוצא המצר ועוקם לצד צפונה של עולם באלכסון למערב ועובר המצר בדרומה של מעלה עקרבים, נמצא מעלה עקרבים לפניו מן המצר:

כג. דרך אמונה - ציון ההלכה הלכות תרומות פרק א ס"ק קס

אמנם גבול דרומי של א"י אין הולך בקו ישר ממש מנחל מצרים לקצה ים המלח דהכתיב בפ' מסעי ונסב הגבול ויצא הגבול ומ"מ מסתבר שאין יוצא הרבה

כד. ר' זלמן מנחם קורן, דין שביעית בשטח הערבה, מוריה יט:י-יב (תשנ"ד)

כה. ר' יחיאל מיכל טוקצינסקי, ארץ ישראל כו:ב

ומכיון ש"מעלה עקרבים" הוא קצה הגבול הדרומי, עלינו לדעת בעיקר איה הוא מקום מעלה עקרבים. והנה באיזה ספרים גיאוגרפיים וגם במספר מפות, מסומנה מעלה עקרבים לא רחוק מקצה הדרומי של ים המלח, אם במרחק 23 ק"מ או 40-50 ק"מ. אבל הלא מפורש בקרא שהוא על יד ארץ אדום, רחוק מאות קילומטרים מקצה ים המלח! זאת אומרת על יד אילת, עיר החוף אשר על שפת ים סוף המזרחית, הנקרא בזמננו ים עקבה. ואמנם אנו שומעים שרבנו סעדיה גאון תרגם "מעלה עקרבים" "עקבה"...

כו. תלמוד בבלי מסכת מכות דף ט עמוד ב

תנו רבנן: שלש ערים הבדיל משה בעבר הירדן, וכנגדן הבדיל יהושע בארץ כנען, ומכוונות היו כמין שתי שורות שבכרם, חברון ביהודה כנגד בצר במדבר, שכם בהר אפרים כנגד רמות בגלעד, קדש בהר נפתלי כנגד גולן בבשן. ושלושת - שיהו משולשין, שיהא מדרום לחברון כמחברון לשכם, ומחברון לשכם כמסכת לקדש, ומשכם לקדש כמקדש לצפון.

כז. רש"י מסכת מכות דף ט עמוד ב

ומכוונות היו - אלו נגד אלו בשתי שורות כמו שתי שורות שבכרם. ושלושת את גבול ארצך וגו' שיהו משולשות - כלומר שמתחלקת הארץ חלקות רחבה של ארץ ישראל לארבעת רבעים כמו שמפרש והולך שיהא מדרומה שבארץ ישראל לחברון כמחברון לשכם כו'.

כח. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ח הלכה ז

וכן מושחין בין כל עיר ועיר מערי מקלט בתחילת הפרשתן עד שיהיו משולשות בשווה שנ' תכין לך הדרך ושלושת את גבול ארצך.

כט. ר' אברהם בנדיקט, גבול א"י הצפוני והדרומי, קובץ בית אהרן וישראל י:ב (נו) עמוד קה

ל. רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק יח:יג, טז

יג - יתבאר בספרי חשבון התקופות והגימטריאות שאם יראה הירח בארץ ישראל בכל מדינות העולם שהן למערב ארץ ישראל ומכוונות כנגדה, ואם יתן החשבון שלא יראה בארץ ישראל אפשר שיראה במדינות אחרות שהן למערב ארץ ישראל ומכוונות כנגדה, לפיכך אם יראה הירח במדינה שהיא למערב ארץ ישראל אין בזה ראייה (שלא יראה בארץ ישראל אלא אפשר) שנראה הירח בארץ ישראל...

טז - וכל אלו הדברים בשהיו המדינות שבמערב ובמזרח מכוונות, כגון שהיו נוטות לצפון העולם משלשים מעלות עד חמש ושלושים מעלות, אבל אם היו נוטות לצפון יתר מזה או פחות, משפטים אחרים יש להן שהרי אינן מכוונות כנגד ארץ ישראל. ודברים אלו שביארנו בערי מזרח ומערב אינן אלא להגיד כל משפטי הראייה להגדיל תורה ולהאדירה, לא שיהיו בני מזרח או בני מערב סומכין על ראיית הירח או תועיל להם כלום, אלא לעולם אין סומכין אלא על קידוש בית דין שבארץ ישראל כמו שביארנו כמה פעמים.

לא. רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק יא:יז

ולפי שהראייה לא תהיה אלא בארץ ישראל כמו שביארנו, עשינו כל דרכי חשבון זה בנויים על עיר ירושלים ולשאר המקומות הסובבין אותה בכמו ששה או שבעה ימים שבהם רואין את הירח תמיד ובאים ומעידים בבית דין, ומקום זה הוא נוטה מתחת הקו הטהור המסבב באמצע העולם כנגד רוח צפונית בכמו שתים ושלושים מעלות עד חמש ושלושים ועד תשע ועשרים, וכן הוא נוטה מאמצע הישוב כנגד רוח מערב בכמו ארבע ועשרים מעלות עד שבע ועשרים ועד אחת ועשרים.

לב. רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ג:א

עדים שראו את החדש אם היה ביניהם ובין מקום שיש בו בית דין מהלך לילה ויום או פחות הולכין ומעידין, ואם היה ביניהן יתר על כן לא ילכו שאין עדותן אחר יום שלשים מועלת שכבר נתעבר החדש.

לג. מור וקציעה סימן שו (קונטרס גדר ישוב א"י)

[*"רוחב" כאן היא מצפון לדרום*]

נמצינו למדים לענייננו, בחקירת דין ישוב א"י, ומצות הדירה בה שנדחת שבות שבת מפניה, ארץ גדולה ורחבה היא (עיין שאילת יעבץ סי' קכ"ו מדתה המשוערת בדעות שונות) על כל פנים, כי אם נתפוס בזה הכלל והארץ שנתן ד' לאברהם אבינו לנחלה אחוזת עולם, יכנסו בה עשרת עממין שנזכרו במתנתו בברית בין הבתרים (או י"א בני הכנעני שאחר המבול). וגבולה הרחב שבתורה הוא האמור בפסוק [שמות כג, לא] ושתי את גבולך מים סוף עד ים פלשתים וממדבר עד הנהר...

ונ"ל שמכאן יצא לו להר"מ מ"ש (ספ"ח מהלכות קדוש החדש) שהניח רוחב ארץ ישראל משלשים עד ל"ה מעלות, נמצא כל רחבה חמשה מעלות עולות ע"ה פרסאות גדולות או ק"ן קטנות, שהן מהלך ט"ו יום. וכמו ששינונו בפ"א דתענית שכך הוא מירושלם עד פרת מדת ט"ו יום. אמנם זה אינו כל א"י לרחבה, רק מירושלם לצפון. ועדיין נשארה ארץ יהודה לדרומה והיא ארץ רחבה כמו מהלך ה' ימים לפי דעת בעל כפתור ופרח. ולעתידי יקחו חמשה שבטים נחלתם בדרומה של ירושלים... אלא שלא באה כולה ליד ישראל, לא בימי בית ראשון ולא בימי בית שני. בראשון, לא הגיעו ישראל רק עד צידון, ומה שממנה והלאה לצפון והיא בכלל, לא נטלו ישראל עדיין, ובהכרח יתקיים דבר ד' לעתיד.

לד. דרך אמונה - ציון ההלכה הלכות תרומות פרק א ס"ק קס

ושמענו בשם מרן ז"ל שעיר שקורין היום אילת ודאי חו"ל היא ועי' בתוס' אנשי שם מע"ש פ"ה מ"ב דתרי אילת איכא

לה. אורחות רבינו ב עמוד שסח

לו. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמה עמוד ב

יתיב רבי חייא בר אבא ורבי אסי קמיה דרבי יוחנן, ויתיב רבי יוחנן וקא מנמנם. אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי אסי: מפני מה עופות שבבבל שמנים? - אמר ליה: כלך למדבר עזה ואראך שמנים מהן.

לז. רמב"ם הלכות תרומות פרק א:ז

אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מצרים, מרקם שהוא במזרח א"י עד הים הגדול, מאשקלון שהיא לדרום א"י עד עכו שהיא בצפון...

לח. מור וקציעה סימן שו (קונטרס גדר ישוב א"י)

ואם אמנם לכאורה יש להביא קצת סיוע למהרי"ט, שעזה נדונה כח"ל, מן הכתוב ומתלמוד ערוך שלהי כתובות [שם] על הפסוק כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ד', לומר שהדר בחו"ל כעובד ע"א, וזה הכתוב אמרו דוד כשהיה מתגורר בארץ פלשתים. הנה לפום ריהטא הוכחה, שארץ פלשתים (עם היותה כולה חלק מא"י ממש כנז"ל) גם בזמן כבוש ראשון היתה נחשבת ח"ל לענין דירת א"י, גם עזה ממנה היא). אבל באמת אינה ראייה כלל, כי אז היתה ביד פלשתים, ואכיש מלך גת עובד אלילים היה, ודוד ברח אליו להיות עבד לו, יוצא בראש גייסותיו, ללחום מלחמותיו, ואפילו על מנת להלחם בישראל היה מוכרח כאשר פיו ענה (ואם לבו בל עמו) ושמהו אכיש שומר

לראשון, הלא זה כעובד ע"א. לכן היתה נחשבת ח"ל אצל דוד בעת ההיא, מאחר שלא היו בה שומרי תורה כלל, והמכשול קרוב ועומד בפניו לעבור על ד"ת.

עוד אביא ראיה מפורשת מן התורה, למצות דירת א"י גם בארץ פלשתים, כמו בגופה של א"י בלי הפרש, שהרי נאמר ליצחק אע"ה בה [בראשית כו, ג], גור בארץ הזאת וגו' כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, ואף על פי שהיתה עדיין ביד מלך פלשתים, ולא נכבשה לפני ישראל אז (רק מפני שלא היה יצחק כבוש תחת יד אבימלך, ולא ירא שיכופנו, לעבור על ד"ת) ואצ"ל מאברהם אבינו ע"ה שנאמר בו [בראשית כא, לד] ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים, ואין אחר ראיה זו כלום. כ"ש אחר שבאה פעם ליד ישראל בכבוש עולי מצרים, שכבר פשטה בה קדושה עכ"פ, אם ראשונה אם שניה, או גם שתיהן. אף כי עכשיו שבודאי נוכל לעבוד את ד' שמה, הלא דבר פסוק ומוחלט אמרו לעולם ידור אדם בא"י אפילו בעיר שרובה גוים, אצ"ל עתה שדרים בה קהל מישראל שומרי תורה בהשקט ובטח, תחת ממשלת ישמעאל שאינו עובד אלילים, וגם מגין ומחזיק ביד ישראל לשמור תורתם, לפיכך אין ספק שמצוה לדור בה, כמו בכל מקום מארץ ישראל.

לט. <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/277238>

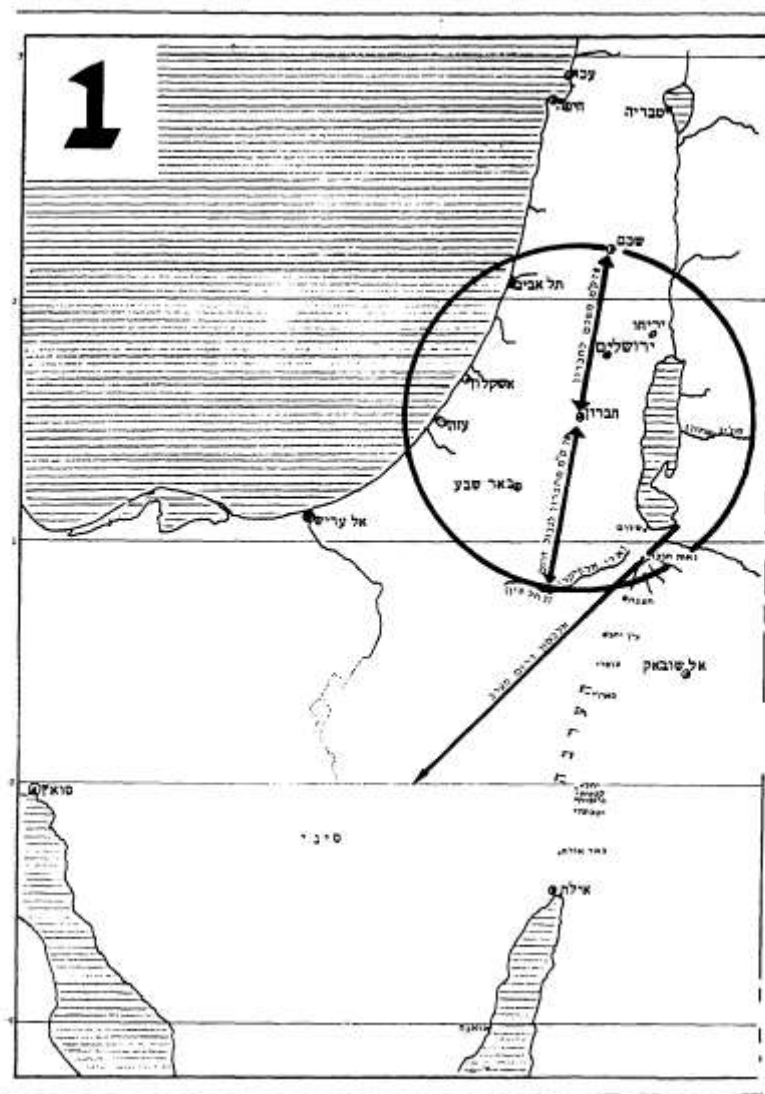
גבול צפון

מ. חזון איש שביעית ג:כב

מא. <http://muni.tik-tak.co.il/web/project/katava1.asp?codeClient=1555&id=53619&projId=13728>

מפת

מפה א' של ר' זלמן מנחם קורן, דין שביעית בשטח הערבה, מוריה יט:יב (תשנ"ד)

נדידת הגבול הדרומי של 'גבולות מסעי' בשנות השמיטה תשל"ג - תשס"ח

תחום 'גבולות מסעי' לפי 'משנת יוסף'